

KUUSAMON KAUPUNKI

Onkerniemen ranta-asemakaavan muutos ja laajennus

Luontoselvitys ja ranta-asemakaavan vaikutukset Natura2000 -alueisiin

---

sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Aineisto ja menetelmät
3. Natura-arvioinnin perusteista
4. Arvioitava suunnitelma
5. Tarkasteltava Natura-alue ja niiden suojeluperusteet
6. Maastokäynti
7. Ranta-asemakaavan vaikutukset Särkipерän-Löyhkösen-Antinvaaran (FI1101627) Natura2000 -alueeseen
  - 7.1 Vaikutukset luontotyyppeihin
  - 7.2 Vaikutukset suojeluperusteena oleviin lajeihin
8. Yhteenveto Ranta-asemakaavan muutoksen ja laajennuksen vaikutukset Särkipерän-Löyhkösen-Antinvaaran Natura-alueeseen
  - 8.1 Yhteenveto vaikutuksista suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin.
  - 8.2 Yhteenveto vaikutuksista suojeluperusteena oleviin lajeihin

kansikuva: Leveänsaaren tien moreenikumpare. Kaikki valokuvat Ekotoni Ky.

yhteystiedot: Jari Hietaranta, Ekotoni Ky
Vitikkalantie 4, 21570 SAUVO
0400-479740
jari.hietaranta@ekotoni.fi

LY 1016290-0

KUUSAMON KAUPUNKI

Onkerniemen ranta-asemakaavan muutos ja laajennus

Luontoselvitys ja ranta-asemakaavan vaikutukset Natura2000 -alueisiin

1. Johdanto

Kuusamon kaupungin Rukajärven kylässä sijaitsevalle Onkerniemen alueelle laaditaan ranta-asemakaavan muutos ja laajennus. Rukajärven Kaartolahdella sijaitsevan ranta-asemakaava-alueen sijoittuminen ilmenee oheisesta kartasta (kuva 1). Muutos koskee osaa aikaisemmasta rantakaava-alueesta (korttelit 1, 4, 7, 9 ja uusi 12). Laajennus koskee kiinteistöä 92:27 ja sillä muodostuu kaksi uutta korttelia (rakennettu kortteli 13 ja uusi kortteli 14).

Kuva 1 Kaava-alueen sijainti

2. Aineisto ja menetelmät

Tehtävänä oli 1) suorittaa aikaisempaa luontoselvitystä tarkentava selvitys muutos- ja laajennusalueista ja 2) arvioida Onkerniemen ranta-asemakaavan laajennuksen vaikutuksia Särkipäran-Löyhkösen-Antinvaaran Natura2000 -alueeseen ja sen suojeluperusteisiin. Lähtötietoina olivat käytettävissä aikaisempaa luontoselvitystä koskeva aineisto, Metsähallituksen hoito- ja käyttösuunnitelma (Metsähallitus 2014) sekä ranta-asemakaavan muutoksen ja laajennuksen kaavaluonnos (KimmoKaava 2019).

3. Natura-arvioinnin perusteista

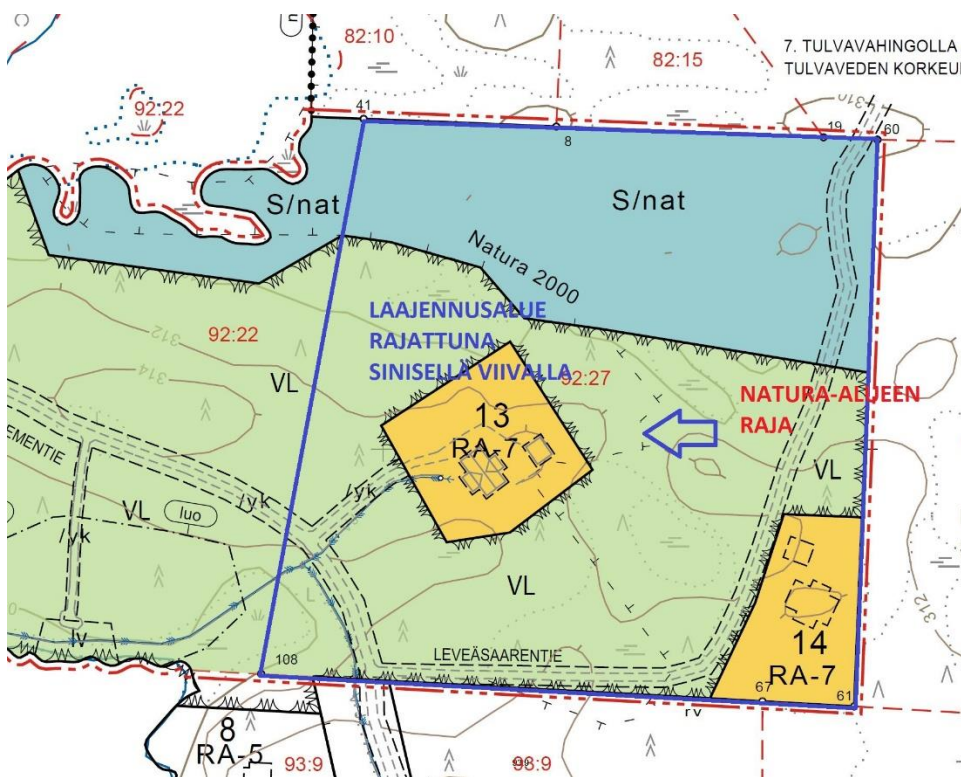
Luonnonsuojelulain 65 § edellyttää, että ”jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston

Natura2000 -verkostoon ehdottaman tai sisällytetyn alueen niitä luontoarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura-2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset”.

Natura-arvioinnin ensimmäisessä vaiheessa tarkastellaan varsinaisen arvioinnin tarvetta eli sitä, heikentääkö hanke, joka tässä tapauksessa on ranta-asemakaavan mukaisen rantarakentamisen toteuttaminen, Natura 2000 -alueen luonnonarvoja (luontodirektiivin liitteet I luontotyytit ja liitteen II lajit). Jos hankkeen todetaan heikentävän suojeltavia luonnonarvoja, on arvioitava, onko tämä heikentyminen todennäköisesti merkittävää.

Toisessa vaiheessa arvioidaan, onko luonnonarvojen heikkeneminen sellaista, että suunnitelma voidaan kaavan ollessa kyseessä hyväksyä ja vahvistaa (vrt. esim. Söderman 2003). Viranomaisen ei saa hyväksyä tai vahvistaa kaavaa, jos luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura2000 -verkostoon.

Tässä arvioinnissa on tarkasteltu Onkerniemen ranta-asemakaavan muutoksen ja laajennuksen välittömiä että välillisiä vaikutuksia. Välittömistä vaikutuksista on kyse silloin, kun ympäristöä muuttava toimenpide kohdistuu mahdollisesti suoraan suojeltavaan luontotyyppiin tai lajin esiintymisalueelle. Välillisestä vaikutuksesta on kyse silloin, jos Natura2000 -alueen ulkopuolella rakentaminen aiheuttaisi sellaisia muutoksia, jotka heijastuisivat epäedullisesti Natura2000 -alueen luontotyypeihin tai suojeluperusteena oleviin lajeihin tai niiden elinympäristöihin. Onkerniemen ranta-asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa on tilanne se, että muutettavat alueet sijaitsevat Natura2000 -alueen ulkopuolella ja laajennusalue ulottuu osittain Natura2000-alueelle. Oheisella kaavaluonnoskartan otteella on rajattuna kaavan laajennusalue sekä esitetty Natura -alueen raja.

Kuva 2 Ote kaavasta. Laajennusalue ja Natura-rajaus esitettynä

Tässä työssä tarkastellaan varsinaisen Natura-arvioinnin tarvetta. Työssä arvioidaan, ovatko nykyiseen hyväksyttyyn ranta-asemakaavan (2013) suunnitellut muutokset ja kaavan laajennus Natura -alueelle todennäköisesti sellaisia, että kaavamuutos heikentää suojeltavia luonnonarvoja.

Luontodirektiivissä ei ole suoraan määritelty, milloin Natura2000 -alueen luonnonarvot heikentyvät ja milloin heikentyminen on merkittävää. Euroopan komission (2000) julkaisemassa ohjeessa todetaan, että vaikutusten merkittävyys on määritettävä suhteessa suunnitelman (kaavan) kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin, ottaen huomioon alueen suojelutavoitteet.

Jotta ”häiriö” suojeltaviin arvoihin olisi merkittävä, on sen vaikutettava luontotyyppin tai lajin suojelun tasoon. Arvioitaessa häiriön merkittävyyttä luontodirektiivin tavoitteiden kannalta voidaan käyttää artiklassa 1 olevia määritelmiä.

Luontotyyppin suojelun taso katsotaan suotuisaksi kun:

- luontotyyppin luontainen levinneisyys sekä alueet, joilla sitä esiintyy kyseessä olevalla alueella ovat vakaita tai laajenemassa.
- erityinen rakenne ja erityiset toiminnot, jotka ovat tarpeen luontotyyppin säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä, ovat olemassa ja säilyvät todennäköisesti ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa ja
- alueelle luonteenomaisten lajien suojelun taso on suotuisia

Lajin suojelu taso katsotaan suotuisaksi kun:

- kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että ko. laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, ja
- lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pientyä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa ja
- lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö.

Edellä olevasta seuraa, että:

- Mikä tahansa tapahtuma tai toimenpide, joka vaikuttaa lajin alueella esiintyvää kantaa vähentävästi pitkällä aikavälillä, voidaan katsoa merkittäväksi häiriöksi.
- Mikä tahansa tapahtuma tai toimenpide, joka vaikuttaa lajin levinneisyysaluetta pienentävästi tai lisää sen pienentymisvaaraa alueella, voidaan katsoa merkittäväksi häiriöksi.
- Mikä tahansa tapahtuma tai toimenpide, joka vaikuttaa lajin elinympäristön laajuutta supistavasti alueella, voidaan katsoa merkittäväksi häiriöksi (Euroopan komissio 2000).

Tässä arvioinnissa käytettävä vaikutusten merkittävyyden luokitus on toteutettu Söderman (2003) mukaisesti:

1. **Suuri merkittävyys:** Hanke heikentää suojeltavan luontotyyppin ja lajin suojelutasoa tai johtaa luontotyyppin /lajin katoamiseen lyhyellä aikavälillä.
2. **Kohtalainen merkittävyys:** Hanke heikentää kohtalaisesti suojeltavan luontotyyppin tai lajin suojelutasoa tai johtaa luontotyyppin tai lajin katoamiseen pitkällä aikavälillä.
3. **Vähäinen merkittävyys:** Hankkeella on vähäisiä vaikutuksia suojeltavaan luontotyyppiin eikä hanke uhkaa luontotyyppin tai lajin säilymistä alueella.
4. **Merkityksetön:** Hankkeesta ei aiheudu vaikutuksia suojeltavaan elinympäristöön tai lajiin.

Vaikutusten merkittävyyttä koko alueen kannalta arvioidaan alueen koskemattomuuden kautta. Luontodirektiivissä ja komission tulkintaohjeessa todetaan, että hanke ei saa uhata Natura2000 -alueen

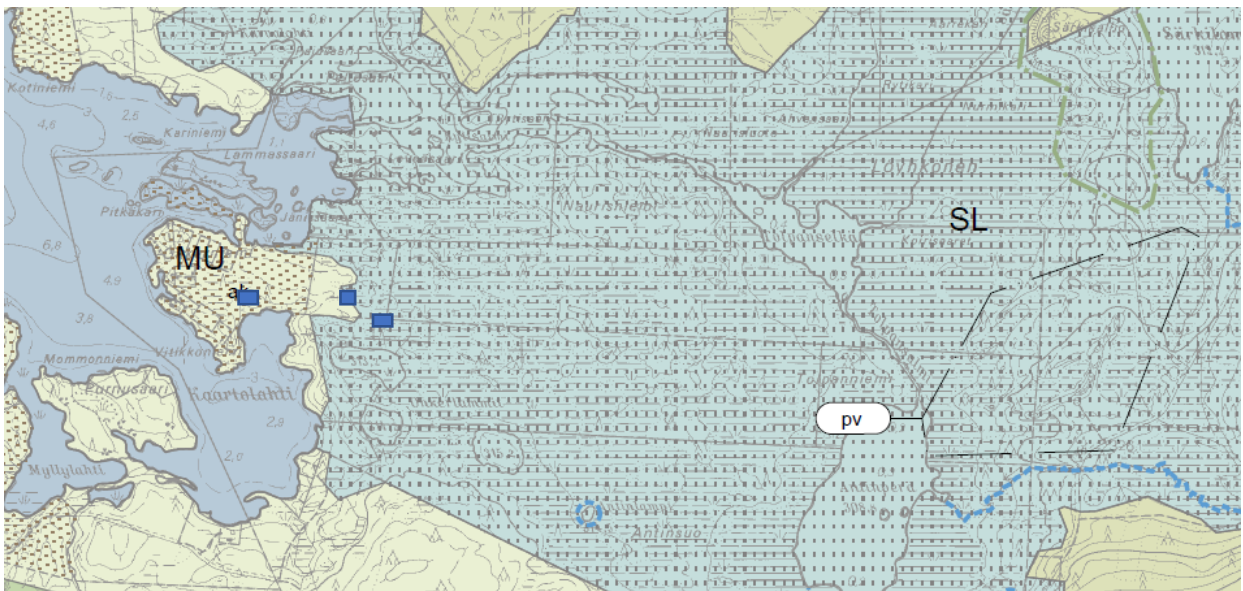

Ranta-asemakaavalla on muodostettu korttelit 1-11. Vuoden 2019 kaavaluonnoksessa on aikaisempaan kaavaan lisätty korttelit 12, 13 ja 14, joista kaksi jälkimmäistä sijoittuvat Natura-alueelle kokonaan tai osittain.

Ranta-asemakaavan muutoksen ja laajennuksen (KimmoKaava 2019) tavoitteena on kolmen uuden loma-asuntokorttelin sijoittaminen kaava-alueella, laajentaa yhtä korttelia, poistaa eräistä kortteleista rakennuspaikkoja ja laittaa kaavamääräykset ajan tasalle. Alueelle on tarkoitus osoittaa ainoastaan loma-asuntoja. Rakennuspaikalle saadaan rakentaa 150 k-m² lomarakennus ja 100 k-m² talousrakennuksia. Kaavan laajennuksessa ja muutoksessa ei osoiteta uusia teitä, vaan uusille kortteille on pääsy suoraan Onkerniementieltä tai Leveäsaarentieltä. Ranta-asemakaavan aluevarausten sisältö ja määräykset on kuvattu tarkemmin kaavaselostuksessa ja oheisessa kaavakartassa (ks. kuva 2 ja 3).

Onkerniemen ranta-asemakaava pohjautuu Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan ja Rukan yleiskaavan periaatteisiin. Alue sijoittuu kokonaisuudessaan Ruka–Oulanka–Kitka matkailun vetovoima-alueelle sekä matkailun ja virkistyskehitämisen kohdealueelle. Kaavamääräyksen mukaan alueen kehittäminen perustuu Kuusamon matkailukaupungin palveluihin sekä kansallispuistoon, muuhun luontoon ja ulkoiluun liittyviin virkistys- ja vapaa-aikatoimintoihin. Aluetta kehitetään maaseudun monielinkeinoina tukeutuvana asumisen ja vapaa-ajan vyöhykkeenä. Alue sijoittuu Kuusamon matkailukaupungin alueelle. Kaavamerkinnän mukaan Kuusamon matkailukaupunki on Koillis-Suomen aluekeskuksen ydinalue, jota kehitetään kansainvälisenä matkailu- ja kaupunkikeskuksena. Särkipäran alueelle ei maakuntakaavan perusteella ei kohdistu matkailupainetta.

Särkipäran-Löyhkösen-Antivaaran alue on maakuntakaavassa osoitettu Natura-alueina ja luonnonsuojelualueina merkinnällä SL. Suunnittelumääräyksen mukaan alueen ja sen ympäristön maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, ettei suojelun tarkoitusta vaaranneta, vaan luonnon monimuotoisuuden sekä alueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä pyritään edistämään.

Kuva 4 Ote Kuusamon yleiskaavasta (2008). Suorakulmiot osoittavat rantakaavalla osoitettavien uusien kortteleiden likimääräisen sijainnin.

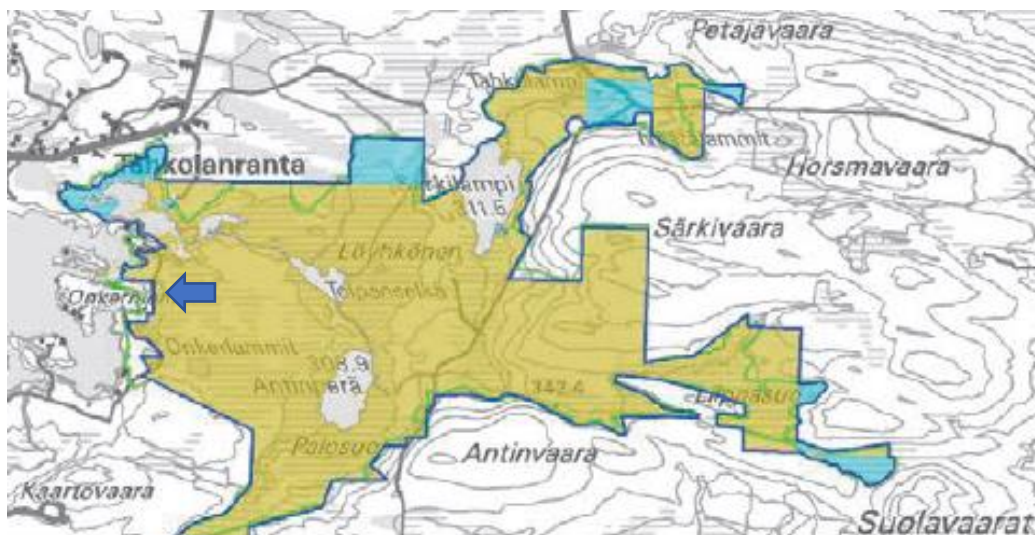

Kuva 5 Ote maakuntakaavasta. (Lähde: Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavojen yhdistelmäkartta 2018. Viitattu 26.7 2020). Nuoli osoittaa ranta-asemakaava-alueen likimääräisen sijainnin

5. Tarkasteltavat Natura-alueet ja niiden suojeluperusteet

Särkivaara-Löyhkönen-Antinvaara (FI1101627) kuuluu Natura2000 -suojelualueverkostoon EY:n luontodirektiivin mukaisena kohteena (SAC 2015, asetus 354/2015). Natura-alueen pinta-ala on 799,00 ha., ja se sijaitsee Kuusaman kaupungin alueella. Särkivaara-Löyhkönen-Antinvaara Natura2000 -alue on suurimmaksi osaksi soidensuojelun perusohjelmassa. Lisäksi siihen sisältyy pienialainen lehtojensuojeluohjelman kohde. Alueen suojelu toteutetaan luonnonsuojelulain keinoin. Särkivaaran-Löyhkösen-Antinvaaran Natura2000 -alue sijaitsee pääosin Onkerniemen ranta-asemakaava-alueen itäpuolella. Pieneltä osin ao. kaava-alue sijoittuu Natura-alueelle.

Kuva 6 Särkiperen-Löyhkösen-Antinvaaran Natura-alue sijaitsee Rukajärven itäpuolella noin 20 km Kuusamon keskustasta. Nuolella on osoitettu ranta-asemakaavan sijainti. Sininen väri: yksityinen luonnonsuojelualue, keltainen väri: suojelutarkoitukseen varattu valtionmaa (Lähde: metsähallitus 2014).

Natura-tietolomakkeen (FI1101627, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus 2002) mukaan alueen suojeluperusteena ovat seuraavat luontodirektiivin liitteen I luontotyypit:

Liitteen I mukaiset luontotyypit						Alueen arviointi			
Koodi	PF	NP	Pinta-ala (ha)	Luolat (lkm)	Tietojen laatu	A B C D	A B C		
						Edustavuus	Suhteellinen pinta-ala	Suojelu	Yleisarviointi
3140			1		G	A	C	A	C
3160			96		M	A	C	A	C
3260			16		M	A	C	A	C
7140			30		M	B	C	B	C
7220			0.1		P	A	C	A	A
7230			250		G	A	C	A	A
7310			250		G	A	C	A	C
9010			40		G	C	C	C	C
9050			40		M	B	C	B	C
91D0			70		M	B	C	B	C

- 3140 kalkkilammet ja järvet
- 3160 humuspitoiset järvet ja lammet
- 3260 pikkujoet ja purot
- 7140 vaihettumissuot ja rantasuot
- 7220 huurresammallähteet
- 7230 letot
- 7310 aapasuot
- 9010 boreaaliset luonnonmetsät
- 9050 boreaaliset lehdot
- 91D0 puustoiset suot

Kuva 7. Natura-alueen luontotyypit (Lähde: Alueen Natura-tietolomake, viitattu 23.7 2020. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus).

3.2 DIREKTIIVIN 2009/147/EY 4 ARTIKLAN JA DIREKTIIVIN 92/43/ETY LIITTEEN II MUKAISET LAJIT SEKÄ ALUEIDEN ARVIOINTI NÄIDEN OSALTA

Laji					Alueen populaatio					Alueen arviointi				
Ryh- mä	Koodi	Tieteellinen nimi	S	NP		Koko		Yksikkö	Luok- -ka	Tietojen laatu	Popu- laatio	Suo- jelu	Eristy- neisyys	Yleis- arv.
					Tyyppi	Minimi	Maks.							
P	6216	Hamatocaulis vernicosus			p	0	2	area		M	C	A	C	C
B	A001	Gavia stellata			r	1	1	p		P	C	C	C	C
B	A002	Gavia arctica			r	1	5	p		P	C	C	C	C
B	A038	Cygnus cygnus			r	1	1	p		P	C	C	C	C
B	A038	Cygnus cygnus			c	51	100	i		P	C	C	C	C
B	A039	Anser fabalis			c	101	250	i		P	C	C	C	C
B	A039	Anser fabalis			r	1	5	p		P	C	C	C	C
B	A054	Anas acuta			r	1	5	p		P	C	C	C	C
B	A055	Anas querquedula			r	1	5	p		P	C	C	C	C
B	A068	Mergus albellus			r	1	5	p		P	C	C	C	C
B	A082	Circus cyaneus			r	1	5	p		P	C	C	C	C
B	A087	Buteo buteo			r	1	5	p		M	C	C	C	C
B	A098	Falco columbarius			r	1	5	p		M	C	C	C	C
B	A104	Bonasa bonasia			p	9	16	p		M	C	C	C	C
B	A127	Grus grus			r	1	2	p		M	C	C	C	C
B	A140	Pluvialis apricaria			r	2	3	p		M	C	C	C	C
B	A145	Calidris minuta			c				r	DD	C	C	C	C
B	A146	Calidris temminckii			c				r	DD	C	C	C	C
B	A150	Limicola falcinellus			r	1	5	p		P	C	C	C	C
B	A151	Philomachus pugnax			c	101	250	i		P	C	C	C	C
B	A151	Philomachus pugnax			r				p	DD	C	C	C	C
B	A152	Lymnocyptes minimus			r	2	4	p		M	C	C	C	C
B	A161	Tringa erythropus			r	3	4	p		M	C	C	C	C
B	A166	Tringa glareola			r	24	36	p		M	C	C	C	C
B	A170	Phalaropus lobatus			r				p	DD	C	C	C	C
B	A193	Sterna hirundo			r	11	50	p		P	C	C	C	C
B	A194	Sterna paradisaea			r	11	50	p		P	C	C	C	C
B	A222	Asio flammeus			r	1	1	p		P	C	C	C	C
B	A260	Motacilla flava			r	14	22	p		M	C	C	C	C
B	A534	Tarsiger cyanurus			r	1	2	p		M	C	C	C	C
B	A542	Emberiza rustica			r	11	19	p		M	C	C	C	C
B	A605	Phylloscopus borealis			r	1	5	p		P	C	C	C	C
B	A640	Larus fuscus fuscus			r	1	5	p		P	C	C	C	C

Alueella on lisäksi 3 uhanalaista lajia

Ryhmä: A = Sannakkoeläimet, B = Linnut, F = Kalat, FU = Sienet, I = Selkärangattomat, L = Jäkelät, M = Nisäkkäät, P = Kasvit ja R = Matelijat

Koodi: Lintujen ja liitteiden IV ja V lajien osalta tulisi tieteellisen nimen lisäksi käyttää viiteportaaliassa annettua koodia.

S: Merkitään "kyllä", kun laji koskevat tiedot ovat arkaluontoisia ja niitä sen vuoksi ei aseteta yleisesti saataville

NP: Merkitään "x", jos laji ei enää esiinny alueella (valinnainen)

Tyyppi: p = pysyvä, r = pesivä/lisääntyvä, c = levähtävä, w = talvehtiva (kasvien ja muiden kuin muuttavien lajien osalta merkitään "pysyvä")

Yksikkö: i = yksilöt, p = parit tai muut yksiköt populaatioyksiköitä ja koodeja koskevan standardoidun luettelon mukaisesti ottaen huomioon luontotyyppidirektiivin 12 ja 17 artikla (raportointi) (ks. viiteportaali).

Luokka (runsausluokat): C = Yleinen, R = Harvinainen, V = Hyvin harvinainen, P = Esiintyvä.

Perusteluokat: IV, V: Luontotyyppidirektiivin liitteissä IV ja V olevat lajit, A: Kansallinen punainen lista, B: Kotoperäinen (endeemi), C: Kansainväliset yleissopimukset ja D: muu syy

Tietojen laatu: G = "Hyvä" (esimerkiksi tutkimusten perusteella), M = "Kohtalainen" (esimerkiksi osittaisen tietojen ja ekstrapolaatin perusteella), P = "Huono" (esimerkiksi karkea arvio) ja DD = "Ei tietoa" (tätä luokkaa käytetään vain, jos populaation koosta ei voida tehdä edes karkeaa arviota; tässä tapauksessa populaation kokoa koskeva kenttä voidaan jättää tyhjäksi, mutta runsausluokkia koskeva kenttä on täytettävä).

Kuva 8. Ote Natura-alueen (FI 1101627) tietolomakkeesta. (Lähde: Alueen Natura-tietolomake, viitattu 24.7.2020. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus).

6. Maastokäynti

Särkipärän–Löyhkösen–Antinvaaran alue on soidensuojeluohjelman aluetta ja siihen kuuluu myös pienialainen lehtojensuojeluohjelman kohde. Natura-alueella on erittäin edustavaa rinnelettoa ja -lehtoa sekä järvenrantasoita lajistoineen. Kalkkipitoisen maan ansioista siellä esiintyy vaateliastakin lajistoa ja

esimerkiksi huurresammallähteitä. Alue on soiden ja pienvesien ohella merkittävä suo- ja kosteikkolinnustokohde. Natura-alue on n. 799 ha laajuinen ja siihen kuuluu lähes 60 ha yksityisiä suojelualueita (YSA) sekä yhteisiä vesialueita (Petäjävaaran kalastuskunta ja Rukajärven osakaskunta). Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaara on suojelukohde, johon ei toistaiseksi kohdistu merkittäviä käyttöpaineita. Alueelle ei ohjata virkistyskäyttöä, vaan sitä käyttävät lähinnä paikalliset asukkaat, lintuharrastajat ja muut omatoimiretkelijät.

Särkiperä–Löyhkönen–Antinvaaran alue on erityisen tärkeä myös uhanalaisen lintu- ja kasvilajiston suojelussa. Metsistä suurin osa on kuitenkin käsiteltyjä. Ranta-asemakaavan (luonnos KimmoKaava 2019) laajennus- ja muutosalueilla toteutettiin kesäkuussa 2019 maastokäynti ko. kortteleiden luontoarvojen selvittämiseksi. Tarkemmin koko alueen luontoarvoja on selvitetty vuonna 2013 (Ekotoni 2013) ensimmäisen kaavanmuutoksen yhteydessä. Osa alkuperäisen ja muutoskaavan kortteleista on toteutunut.

Korttelialueen 9 laajennus

Kaavamuutosluonnoksessa (KimmoKaava 2019) korttelia ”venytetään” pohjoiseen VL-alueelle ja pieneltä osin myös itäsuuntaan nykyiselle Natura-alueelle.

Nykyisen loma-asuntojen korttelialueen laajennusalueen kasvillisuus on tuoretta kuusi-koivusekapuustoa. Puusto on melko kookasta; erityisesti kuuset. Koivut ovat nuorempia. Maapuita tai pystypökölöitä ei esiinny. Kenttäkerroksen ehdoton valtalaji on mustikka. Sen ohella esiintyy puolukkaa, variksenmarjaa ja jokunen kanerva. Korttelialueelle on jo rakentaminen aloitettu.

Kuvat 9ab. Kuvissa kasvillisuutta korttelialueen laajennusalueella. Kasvillisuus on tavanomaista kuusivaltaista tuoretta kangasta.

Korttelialueella ei ole luontodirektiivin liitteen I mukaisia luontotyypppejä ja laajentaminen ei aiheuta välillisiä tai välittömiä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypppeihin.

Uusi kortteli 12

Uusi loma-asuntojen korttelialue (1 rakennuspaikka) on suunniteltu sijoitettavan Kaartolahden pohjukan ranta-alueelle. Muista kortteleista on rakennuspaikkoja vastaavasti vähennetty. Puusto on vaihtelevan ikäistä kuusivaltaista korpimaisuuteen viittaavaa kosteaa kuusimetsää. Puustossa on useita latvuserroksia ja maapuita on siellä täällä etenkin lähellä rantaa (ks. kuva 10a vas.) Etäämpänä rannasta topografian alkaessa nousta, muuntuu korpimaisuus tuoreen kuusikankaan tyyppiseksi. Kuvassa näkyvä muinainen sulavesiuoma muodostaa rajan, jonka yläpuolella maaperä on kuivempaa (ks. kuva 10b oik.). Rakentaminen korttelialueella tulisi sijoittaa mahdollisimman etäälle rannasta. Aiemman kaavan luontoselvityksen luo - rajauksen vähäiselle tarkistukselle ei ole esteitä. Alue ei ole ollenkaan Natura -alueella.

Korttelialueella 12 ei ole välittömiä tai välillisiä vaikutuksia Natura-alueen luontodirektiivin liitteen I mukaisiin luontotyyppeihin tai liitteen II lajeihin.

Kuva 10ab. Kuvassa vasemmalla rantavyöhykkeen korpimaista kasvillisuutta. Oikealla tuoretta kuusikangasta kuvassa keskellä näkyvän (heinittynyt) vanhan sulamisvesiuoman ”ylä” - puolella.

Kuva 11. Suunniteltu rakennuspaikan sijainti.

Kortteli 13, uusi jo rakennettu kortteli

Korttelialue sijoittuu siten, että vain pieni osa sen kaakkoisosassa sijoittuisi nykyiselle Natura-alueella. Laajennusalueen kasvillisuus on tavanomaista kuusi-koivu tuoretta sekametsää. Maapuita tai pystypökkelöitä ei esiinny. Edempänä laajennusalueesta kaakkoon sijaitsee pienialainen aapasuo.

Korttelialue Natura-alueelle on alueellisesti niin vähäinen, että välittömät vaikutukset luontodirektiivin I liitteen luontotyyppien ja liitteen II lajien suotuisalle suojeluntasolle ovat hyvin vähäiset.

Uusi kortteli 14

Maastokäynnillä tarkastettiin potentiaalisena uutena loma-asuntojen korttelialueena paikka, joka sijaitsisi pienellä ablaatiomerenikumpareella aivan Leveäsaarentien välittömässä läheisyydessä. Suunnitellun korttelin (Kimmokaava 2019) kohdalla ao. tie tekee lähes 90 asteen mutkan. Puusto koostuu sekä kuusesta

että koivusta. Puusto on aika saman ikäistä. Maapuita ei esiinny. Kenttäkerros kumpareella on mustikka-variksenmarjatyyppiä.

Kuva 12. Suunniteltu kortteli sijaitsee ablaatiomoreeniselänteellä. Kasvillisuus on tuoretta ja paikoin kuivahkoa kangasta. Selännettä ympäröivät alavat soistuneet alueet: pienialaista aapasointa tai puustoisia suolaikkuja.

Korttelialueen 14 vaihtoehtoiset sijaintipaikat (VE1 ja VE2)

Lisäksi maastossa tarkastettiin kaksi muuta edellä mainitun moreeniselänteen kaltaista paikkaa vaihtoehtoisina sijaintipaikkoina. Ne molemmat sijaitsevat Leveäsaarentien välittömässä läheisyydessä tien länsipuolella. Eteläisempi tarkastettu vaihtoehtokortteli (VE 1) sijaitsee kahden aapasuotyyppisen luhdan ja puustoisien suon välissä.

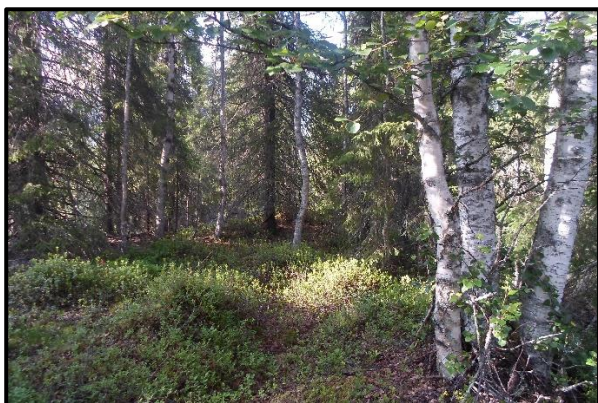
Kuva 13. Kapeahko moreeniselänne kahden pienen suojuotin välissä Leveäsaarentien länsipuolella.

Kuvat 14ab. Edellisessä kuvassa esitetyn moreeniselänteen eteläpuolen pitkänomaista suoaluetta. Juotti on aapasuo-tyyppinen.

Toisena vaihtoehtoisena RA-korttelin sijaintipaikkana (VE2) tarkasteltiin toista moreeniselännettä edellisen pohjoispuolella. Seuraavat kuvat ovat moreeniseläneeltä (kuvat 15ab) ja sen alapuolella ovat eteläpuolella olevasta aapasuojuotista (kuvat 16ab).

Kuvat 15ab. Kuvissa Leveäsaarentien reunassa olevaa moreeniselännettä. Kasvillisuus on kuusi-koivu seka-puustoa. Puusto on nuorehkoa kasvatusmetsää. Maapuuta tai pystykeloja ei esiinny. Kenttäkerroksen valta-laji on mustikka.

Kuvat 16ab. Luhtaista avosuota kuvissa (ks yllä) olevan moreeniselänteen eteläpuolella. Kyseessä on luontodirek-tiivin liitteen I mukainen luontotyyppi.

Molempien vaihtoehtoisten korttelialueiden rakennuspaikat tulisivat sijaitsemaan edellä kuvatuilla (ablaatio-) moreeniselänteillä, joilla on kuusta ja koivua sekapuustona kasvavaa tuoretta kangasmetsää. Rakennuspaikat eivät ole direktiivien mukaista luontotyyppiä, mutta korttelialueet olisivat ulottuneet myös selänteiden välisille suojuoteille, jotka ainakin osaksi ovat Natura -tietolomakkeen mukaisia luontotyyppiä (aapasuot, vaihettumissuot). Vaihtoehtotarkastelun perusteella voitaneen todeta, että korttelialueen 14 ehdotettu sijaintipaikka Leveäsaarentien itäreunassa on vaihtoehdoista edullisin Natura-alueeseen kohdistuvien välittömien ja välillisten vaikutusten kannalta. Korttelialueelle jää luontodirektiivin mukaisia pieniä suoalueita, mutta kokonaisuutena tarkastellen korttelialueen 14 sijoittaminen ei uhkaa Natura-alueen ao. luontotyyppien suojelun ja suotuisan suojelun tasoa. Vaihtoehtojen summittainen sijainti on esitetty jäljempänä kuvassa 18.

7. Ranta-asemakaavan vaikutukset Särkipерän-Löyhkösen-Antinvaaran (FI1101627) Natura2000 -alueeseen

7.1 Vaikutukset luontotyypeihin

Natura-alueelta (FI1101627) on löydetty Metsähallituksen laatiman käyttö- ja hoitosuunnitelman (2014) mukaan seuraavia luontotyyppiä (ks. myös edellä Natura-tietolomake).

Natura -luontotyytit

- 3110 Karut kirkasvetiset järvet
- 3130 Niukka-keskirav. järvet
- 3160 Hum.pitoiset järvet
- 4060 Tunturikankaat
- 7140 Vaihtumissuot
- 7160 Lähteet ja lähdesuot
- 7230 Letot
- 7310 Aapasuot
- 8210 Kalkkikalliot
- 8220 Silikaattikalliot
- 8230 Kallioiden pioneerikasv.
- 9010 Luonnonmetsät
- 9050 Lehdot
- 91D0 Puustoiset suot
- Ei luontotyyppi/ ei inventointu

Kuva 17. Luontotyyppien esiintyminen Onkerniemen lähialueella. Kaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä esiintyy 91D0 (puustoinen suo), 7310 (aapasuot), 3130 (niukka-keskiravinteiset järvet), 7140 (vaihtumissuot), 7320 (letot) luontotyyppiä ja luontotyyppiin kuulumattomia alueita. Nuoli osoittaa kaava-alueen sijainnin. Lähde: Metsähallitus 2014).

Kaava-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä tavataan näistä neljää luontotyyppiä; 1) puustoinen suo, 2) aapasuo, 3) niukka- ja keskiravinteiset järvet, letot (7320) ja 4) vaihtumissuot.

7.2 Vaikutukset suojeluperusteena oleviin lajeihin

Särkipärän-Löyhkösen-Antivaaran (FI1101627) Natura-alueen vaikutuksia luontodirektiivin liitteen II lajeihin on tarkasteltu alla olevan mukaisesti. Lisäksi alueella esiintyy kolme uhanalaista lajia, joita ei tässä yhteydessä ole tarkasteltu.

Gavia stellata

Kaakkuri pesii yhden parin voimin Natura-alueella. Suomen pesimäkanta on noin 800-1500 paria. Pesii pienillä lammilla ja suorimmilla. Ravintoa se hakee isommilta järviltä. Kaakkurin pesintää haittaa lisääntynyt veneily ja muu ihmistoiminnan aiheuttama häiriö pesimäaikana. Ranta-asemakaavan itäpuolella ja kaakkoispuolella Natura-alueella on lajille sopivia märkiä aapasoita ja pieniä suolampareita. Ne sijaitsevat kuitenkin melko etäällä ranta-asemakaavan rakentamisesta.

Gavia arctica

Kuikkia Natura-tietolomakkeen mukaan Natura-alueella pesii 1-5 paria. Soveliaimmat vesialueet kirkkaat kirkasvetiset isohkot lammet ja järvet sijaitsevat etäällä ranta-asemakaava-alueesta. Suomen pesimäkanta noin 10 000-13 000 paria. Ihmistoiminta kohdistuu pääosin Rukajärvelle. Soveliaita pesimälampia ei ole aivan kaava-alueen läheisyydessä. Voidaan arvioida, että ranta-asemakaavalla ei täten ole haitallisia vaikutuksia kuikan esiintymiseen Natura-alueella.

Cygnus cygnus

Laulujoutsen on Natura-alueella pääosin muutonaikainen vierailija. Natura-tietolomakkeessa alueella ilmoitetaan levähtävä 50 - 100 yksilöä. Laulujoutsenet ruokailevat matalissa rantavesissä. Lajin muutonaikaista esiintymistä saattaisi haitata lisääntyvä veneily, mutta se ajoittuu pääosin kesään. Lisäksi kaava-alueen lähellä ei ole soveliaita elinympäristöjä.

Anser fabalis

Metsähanhia levähtää alueelle 100-250 yksilöä. Laji suosii levähdys- ja ruokailupaikkoina laajoja niittyjä ja sänkipeltoja. Asemakaava-alueen toteuttamisella ei ole vaikutuksia metsähanhen muuton aikaisille lepäilyalueille.

Anas acuta

Jouhisorsa pesii alueella muutamana (1 -5) parina. Suomen pesimäkanta noin 8000 - 15000 paria. EU:n kannasta se on noin 95 %. Suomessa jouhisorsa luokitellaan vaarantuneeksi. Globaalisti kanta on elinvoimainen. Sen mielisimpiä elinympäristöjä ovat matalat järvet ja kosteikot. Soveliaita elinympäristöjä kaava-alueen läheisyydessä saattaisi löytyä kortteleiden 13 ja 14 ympäristöstä, mutta todennäköisesti kaikkein soveliaimmat pesimäalueet ovat etäällä ranta-asemakaava-alueesta ja kaava ei heikennä niiden suojeluasemaa.

Anas querquedula

Heinätavi pesii Natura-alueella 1-5 parina. Suosii reheviä ruovikkoisia järviä. Suomen kanta on taantunut voimakkaasti ja pesimäkanta on enintään 5000 paria. Kaava-alueen vaikutusalueen piirissä ei ole heinätaville soveliaista elinympäristöä ja täten asemakaavan toteuttamisella ei ole haitallisia vaikutuksia heinätavin esiintymiselle Natura-alueella.

Mergus albellus

Uivelo on harvalukuinen pesimälintu Kainuun ja Lapin metsäjärvillä. Kannan sanotaan olevan vahvin Kuusamossa ja Sallassa. Natura-alueella se pesii 1-5 parin voimin. Suomessa pesii noin neljäsosa (2000-5000 paria) koko maailman kannasta. Asemakaavan toteuttamisella ei ole vaikutuksia uivelon esiintymiseen, koska se ei pesi ranta-asemakaava-alueen läheisyydessä.

Circus cyaneus

Ruskosuohaukan elinympäristöä ovat yleisemmin ruovikot ja kosteikot. Suomessa se on pääosin harvalukuinen kesävieras, mutta pesii Natura -alueella 1-5 parina. Pesii matalavetisillä järvillä, joissa laajoja ruovikoita, joihin rakentaa pesän. Suomen pesimäkanta no noin 1000 paria ja ollut lievässä kasvussa. Kanta pidetään elinvoimaisena. Kaava-alueen läheisyydessä ei ole lajille tyypillisiä elinympäristöjä ja kaavan toteuttamisella ei ole vaikutuksia lajin esiintymiseen Natura -alueella.

Buteo buteo

Hiirihaukka suosii elinympäristönä mosaiikkimaista pelto-metsä-hakkuualue-asutus elinympäristöä. Natura-alueella lajia pesii 1 - 5 paria. Koko Suomen pesimäkanta on noin 3000 paria ja laji on taantunut voimakkaasti. Se luokitellaan vaarantuneeksi. Globaalikanta on kuitenkin elinvoimainen. Ranta-asemakaavan toteuttaminen ei vaaranna alueen hiirihaukan esiintymistä Natura -alueella.

Falco columbarius

Ampuhaukka on koko Suomessa melko harvalukuinen pesimälintu. Sen kanta on noin 3000 pesivää paria. Natura-alueella pesiviä pareja on 1-5. Kanta on Suomessa vakaa ja elinvoimainen. Elinympäristönään laji suosii valoisia mäntyvaltaisia kankaita. Ranta-asemakaavan toteuttaminen ei vaaranna lajin esiintymistä Natura – alueella, sillä suotuisia elinympäristöjä on alueella runsaasti.

Tetrastes bonasia

Pyy suosii vanhoja ja varttuneita tiheitä kuusimetsiä. Lajin pesimäkanta on vakaa Suomessa (noin 500 000). Ranta-asemakaavan toteuttamisella ei ole haitallisia vaikutuksia lajin esiintymiseen Natura - alueella.

Grus grus

Kurkea tavataan Natura-alueella pesivänä 1-2 paria. Suomen pesimäkanta on noin 40 000 paria ja kanta on elinvoimainen ja lievässä kasvussa. Lajille kaikkein soveliaimmat pesimä- ja ruokailu -alueet laajat

ruovikot ja vetiset luhtarantaiset järvet sijaitsevat etäällä kaava-alueen läheisyydessä, joten ranta-
asemakaavan toteuttaminen ei vaikuta lajin esiintymiseen Natura-alueella.

Pluvialis apricaria

Kapustarintaa pesii Natura-alueella muutama pari (1-5) lähinnä erityyppisillä soilla. Kaava-alueen läheisyydessä on erilaisia suotyyppisiä (avosuo, vaihettumisvyöhykkeen suot), jotka voisivat tulla kysymykseen. Ranta-asemakaavan mahdollisten haittavaikutusten alue muodostaa kuitenkin vain hyvin pienen osan kapustarinnalle sopivista pesimäalueista.

Calidris minuta

Pikkusirri on Natura-alueella läpimuuttaja. Ei kuulune Suomen säännölliseen pesimälinnustoon. Levähtää liete- ja turverannoilla. Asemakaavan toteuttaminen ei vaikuttane lajin läpimuuttoon.

Calidris temminckii

Lapinsirri on Natura-alueella läpimuuttaja. Suomessa vähälukuinen pesimälintu (1000-2000 paria). Laji pesii avoimilla merenrannoilla ja järvillä. Levähtää liete- ja turverannoilla. Asemakaavan toteuttaminen ei vaikuta haitallisesti lajin levähdysalueisiin.

Limicola falcinellus

Jänkäsirriäinen pesii Natura-alueella 1-5 parina. Laji suosii pesimäympäristönään Lapin märkiä avoimia aapasoita ja niiden hetteitä ja jänhteitä. Suomen pesimäkanta on noin 25000-35000 paria. Kuusamo on esiintymisalueen Suomen etelärajalla. Jänkäsirriäiselle soveliaita suoalueita voinee esiintyä ranta-asemakaava-alueen läheisyydessä (aapasuot, 7310) alueesta itään, mutta ranta-asemakaavan toteuttamisella ei liene vaikutuksia lajin pesintään Natura-alueella.

Philomachus pugnax

Suokukko pesii Natura-alueella hyvin harvalukuisena, jos lainkaan. Muutonaikaisten levähtäjien määräksi on Natura -tietolomakkeessa yksilömääräksi arvioitu 101-250. Se suosii levähdys- ja ruokailualueina märkiä ja kosteita rantaniittyjä, peltoja ja järven rantoja. Suomen pesimäkanta on 5000-8000 paria. Laji on Suomessa luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi. Ranta-asemakaavan toteuttaminen ei vaikuta suokukon levähdysalueisiin, koska ne pääosin sijaitsevat etäällä ranta-asemakaava-alueesta.

Lymnocyptes minimus

Jänkäkurppa esiintyy kosteilla soilla tundralla tai pohjoisboreaalaisella alueella. Natura-alueella se pesii 2-4 parina. Suomen pesimäkanta on luokiteltu elinvoimaiseksi (4000-8000 paria). Mieluusti laji pesii kostealla avosuolla tai rantaniityllä. Aapasuon tyyppistä suota (nevaa ja lettoa) on kaava-alueen itäpuolella kohtuullisen lähellä korttelia 14. Todennäköisesti parhaimmat pesimäalueet ovat kuitenkin Natura-alueen muissa osissa.

Tringa erythropus

Mustaviklo esiintyy Natura-alueella muutamana parina. Sille tyypillisiä ruokailualueita ovat suot tai suorantaiset järvet. Pesä yleensä kankaalla avoimessa maastossa kuten hakkuualueilla. Suomen pesivä kanta on vakaa (10 000-25 000 paria). Asemakaavan toteuttamisella ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia mustaviklon esiintymiseen Natura -alueella, sillä soveliaimmat pesimäalueet ovat muualla Natura -alueella.

Tringa glareola

Liroa tavataan alueella pesivänä noin 24-36 parina. Se suosii luhtaisia rantoja ja kosteita rantaniittyjä, joita kaava-alueen läheisyydestä löytyy vain niukalti. Lisäksi mahdollisten välillisten vaikutusten alue muodostaa vain pienen osan lirolle sopivista pesimäalueista. Ranta-asemakaavan toteuttaminen ei aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia liron pesimäaikaiselle esiintymiselle.

Phalaropus lobatus

Vesipääskyn esiintymisestä ei ole tarkempaa tietoa käytettävissä. Se pesii pääosin arktisilla soilla ja kosteikoissa ja mm Pohjanlahden rannikolla. Suomen kannaksi arvioidaan 7000-9000 paria ja lajin globaalikanta on elinvoimainen. Suomessa laji luokitellaan vaarantuneeksi. Soveliaimmat pesimä- ja muutonaikaiset levähdysalueet sijaitsevat etäällä kaava-alueesta. Ranta-asemakaavan toteuttamisella tuskin on vaikutuksia vesipääskyn mahdolliselle esiintymiselle alueella.

Sterna hirundo

Kalatiira pesii Natura -alueella noin 10-50 parina. Ne pesivät ja ruokailevat mieluusti avovesialueilla ja niille soveliaita elinympäristöjä ei ole ranta-asemakaava-alueen läheisyydessä.

Sterna paradisaea

Lapintiira pesii noin 10-50 parina Natura-alueella. Lapintiiran esiintymistä saattaisi haitata lisääntynyt veneily tai ranta-alueilla liikkuminen. Natura -alueella kaava-alueen läheisyydessä ei lapintiiralle soveliaita pesimäympäristöjä esiinny. Kaavalla ei ole vaikutuksia lajin esiintymiseen Natura-alueella.

Asio flammeus

Suopöllö on pääosin Pohjois-Suomessa pesivä muuttolintu. Natura -tietolomakkeen mukaan alueella pesii yksi pari. Lajin kanta Suomessa 2000-10 000 paria. Kanta vaihtelee paljon myyräkantojen mukaan. Suosii pesimäympäristönään peltoja ja soita. Korttelin 14 itäpuolella sijaitsevat laajat aapasuoalueet voivat olla potentiaalista pesintäaluetta.

Motacilla flava

Keltavästäräkki pesii märillä aapasoilla. Keltavästäräkkejä löytää myös hakkuuaukeilta ja maatilojen pihapiireistä, jos lähistöllä on laitumia (heinäpellot, avo-ojat, laitumet ja niittyjä). Natura-tietolomakkeen mukaan pesiviä pareja on 14-22. Lajin koko Suomen kanta on arviolta 500 000-840 000. Potentiaalisia luontotyyppisiä (aapasuot, vaihettumissuot) esiintyy ranta-asemakaavan itäpuolella. Laji sinällään ei karta ihmistä vaan jopa hyötyy kulttuuriympäristöistä. Voidaan arvioida, että ranta-asemakaavan toteuttamisella ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia lajin esiintymiseen Natura-alueella.

Tarsiger cyanurus

Sinipyrrstö on hyvin harvinainen pesimälintu. Pesinee Euroopassa vain Suomessa. Laji suosii vanhoja rinnekuusikoita ja kuusivaltaisia sekametsiä. Natura -alueella pesimäkannaksi on arvioitu 1-2 paria. Suomen kannasta ei ole oikein tarkkoja tietoja. Arviot vaihtelevat 150-4000 parin välillä. Kuusamo on yksi tärkeimmistä esiintymisalueista. Lajille soveliaita elinympäristöjä ei esiinny ranta-asemakaava-alueen läheisyydessä ja voidaan arvioida, että ranta-asemakaavan toteuttamisella ei ole merkittäviä vaikutuksia lajin esiintymiselle Natura-alueella.

Emberiza rustica (Schoenidus rustica)

Pohjansirkku suosii pesimäympäristönään soistuneita (korpi- ja räme-) metsiä ja tiheitä puronvarsia. Natura-tietolomakkeen mukaan pesiviä pareja on 11-19. Suomen pesimäkannaksi on arvioitu yli 200 000 paria ja populaatio on taantuva. Ranta-asemakaava-alueen läheisyydessä on lajille potentiaalisia elinympäristöjä (vaihettumissuot, aapasoiden kosteat puustoiset reuna-alueet). Mainitun kaltaisia elinympäristöjä löytyy Natura-alueelta laajalti ja voidaan arvioida, että ranta-asemakaavan toteuttaminen ei vaaranna lajin pesintää alueella.

Phylloscopus borealis

Lapinuunilintu on harvalukuinen pesimälintu pääsoin Lapin keski- ja pohjoisosissa. Suosii tunturikoivikoita ja koivuvaltaisia puronvarsilehtoja, etelämpänä (mm Kainuu) vaarojen rinnealueiden kuusikoivusekametsiä. Tietolomakkeen mukaan Natura-alueella pesii 1-5 paria. Suomen pesimäkanta tunnetaan aika huonosti. Se on arviolta noin 3000 paria. Ranta-asemakaava-alueen läheisyydessä ei esiinny sille tyypillisiä elinympäristöjä ja ranta-asemakaavan toteuttaminen ei uhkaa lajin esiintymistä Natura -alueella.

Larus fuscus fuscus

Selkälokki on voimakkaasti taantunut laji; sen nykyinen kanta ei ylittäne 7000-8000 pesivää paria. Natura -alueella lajin kanta on tietolomakkeen mukaan 1-5 paria. Pesii sisämaassa avoimilla kallioilla, myös kasvillisuuden seassa laajemmilla avovesillä. Selkälokin siintymistä voisi haitata lisääntynyt veneily. Ranta-asemakaavan toteuttaminen ei vaaranna lajin esiintymistä Natura-alueella.

8. Yhteenveto ranta-asemakaavan muutoksen ja laajennuksen vaikutukset Särkipерän-Löyhkösen-Antinvaaran Natura-alueeseen

8.1 Yhteenveto vaikutuksista suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin

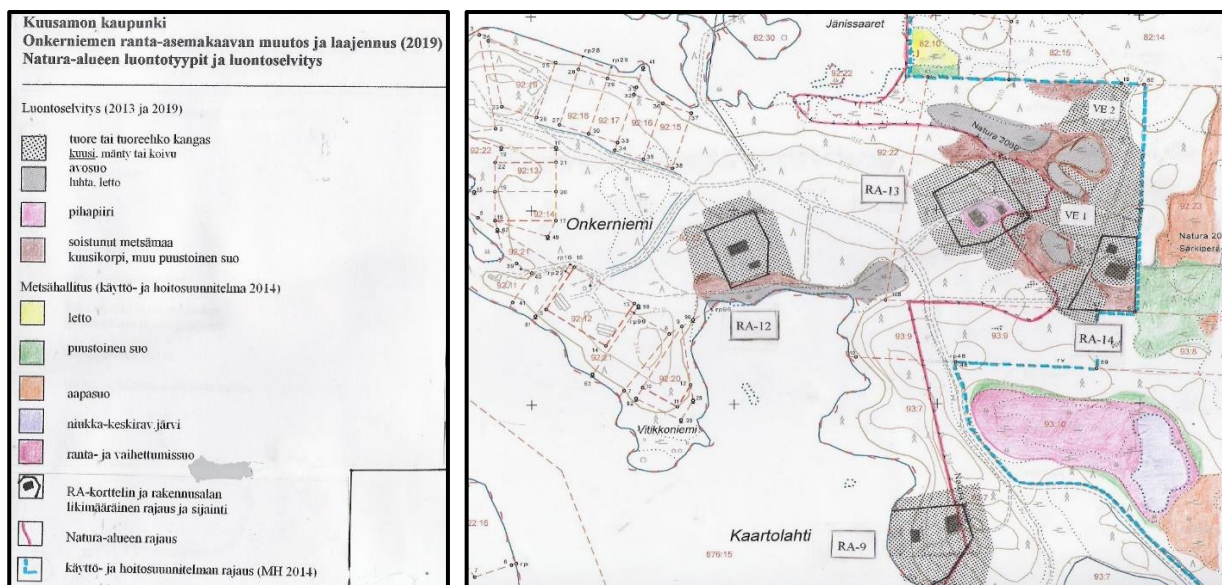
Onkerniemen ranta-asemakaavan muutoksella ja laajennuksella (KimmoKaava 2019) ei arvioida olevan merkittäviä välittömiä tai välillisiä vaikutuksia Särkipерän-Löyhkösen-Antinvaaran (FI1101627) Natura2000 -alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin. Kaavassa esitetty loma-asutuksen lisääntyminen ei merkittävästi lisää liikkumista alueella.

Seuraavaa voidaan todeta kaavan vaikutuksista:

- 1) **Kortteli 12** sijaitsee noin 100 m Natura-alueen rajasta, joten sillä ei ole välittömiä tai välillisiä vaikutuksia suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin aapasuot (7310, puustoiset suot (91D0), vaihettumissuot (6140).
- 2) **Kortteli 14** uusi rakennuspaikka sijaitsee Leveäsaarentiehen rajoittuvalla moreeniselänteellä Natura -alueen rajauksen sisällä. Korttelin alue on rakennuspaikan osalta luontotyyppeihin kuulumatonta ja osin puustoista suota (91D0)
- 3) **Kortteli 13** sijaitsee vain pieneltä osaltaan Natura-alueen sisällä (kaakkoiskulma). Kortteli on jo toteutunut eikä lisärakennusoikeus aiheuta välittömien tai välillisten vaikutusten lisääntymistä suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin aapasuot (7310) ja puustoiset suot (91D0).
- 4) **Kortteli 9** laajenee ranta-asemakaavasunnitelman mukaisesti vähäisessä määrin Natura -alueelle (itäpuoli) alueen ollessa kuivaa kangasta. Lähin luontotyyppi on korttelialueesta itään vaihettumissuo (6140) -luontotyyppi.

Voidaan arvioida, että kaavan määrittelemät uudet korttelit ja kortteleiden laajennusten **välittömät vaikutukset** Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ovat vähäisiä. Luontotyyppien suotuisa suojeluntaso säilyy lisärakentamisesta huolimatta. Uudet korttelit liitetään yleiseen vesi- ja viemäri -verkostoon.

Välillisten vaikutusten lisääntyminen luontotyyppien suotuisaan suojeluntasoon verrattuna nykytilanteeseen on vähäinen. Ihmistoiminnan aktiviteetit suuntautuvat ensisijaisesti Rukajärven suuntaan. Jonkin verran marjanpoiminnan ym. retkeilyn Natura -alueella voidaan arvioida lisääntyvän. Tämä vähäinen liikkuminen ei kuitenkaan vaaranna alueen luontotyyppien suotuisaa suojeluntasoa.

Kuva 18. Karttakuvassa on esitetty sinisellä katkoviivalla Metsähallituksen käyttö- ja hoitosuunnitelman aluerajaus. Natura2000 -alueen rajaus on siitä jonkin verran poikkeava. Valkoiset alueet MH:n suunnitelman alueella ovat alueita, joissa ei luontodirektiivin I-liitteen luontotyyppäjä esiinny tai alueita ei ole inventoitu. VE1 ja VE2 ovat vaihtoehtoisia alueita RA-14 sijoitukselle.

8.2 Yhteenveto vaikutuksista suojeluperusteena oleviin lajeihin

Onkerniemen ranta-asetakaavan muutos ja laajennus ei nykytilanteeseen verrattuna heikennä luontodirektiivin II liitteen lajien suojeluasemaa eikä Natura -alueen aapasointa (7310) ja vaihtetumissoita (7140). Kaavaluonnoksen (KImmoKaava 2019) mukaan loma-asuntojen lisä- tai uudisrakentaminen sijoittuu alueille, joilla ei ole todettu olevan mainittuja luontotyyppäjä. Välittömästi kaava ei uhkaa em. luontotyyppäjä eikä siten lajeja, jotka pesinnässään suosivat em. luontotyyppäjä. Potentiaalisia välillisiä vaikutuksia, lähinnä ihmistoiminnasta koituvia häiriöitä, voi ilmetä seuraaville lajeille, jotka suosivat avosointa ja näiden puustoisempia vaihtetumissoita: kaakkuri, kapustarinta, jänkäsirriäinen, suopöllö, keltavästäräkki ja pohjansirkku. Koska ihmistoiminnan lisääntyminen kaavan toteutuessa on melko vähäistä, ei välillisiä vaikutuksia eli häiriöitä voida pitää merkityksellisenä lajien säilymisen kannalta. On lisäksi todettava, että Natura-alueella on em. lajeille laajasti soveliaita elinympäristöjä. Kokonaisuutena kaavan muutoksen ja laajennuksen toteuttamiselle ei ole esteitä.

28. heinäkuuta 2020

Jari Hietaranta
EKOTONI KY

lähteet ja kirjallisuus:

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. (2001). Natura2000 - luontotyyppiopas. Ympäristöopas 2001 46:1, 193s.
- Ekotoni (2011). Onkerniemen ranta-asetakaavan muutos – ja laajennus. Luontoselvitys.,17s.
- Euroopan komissio (2000). Natura-alueiden suojelu- ja käyttö. Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset. Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto. Luxemburg.
- KimmoKaava (2013). Onkerniemen ranta-asetakaavan muutos ja laajennus. Kaavakartta.
- KimmoKaava (2019). Luonnos Onkerniemen ranta-asetakaavan muutos ja laajennus. Kaavakartta.
- Kuusamon kaupunki (2008). Ote kaupungin yleiskaavakartasta.

- Metsähallitus (2014). Valtavaaran–Pyhävaaran ja Särkipäran–Löyhkösen–Antinvaaran hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2022. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 131, 121s.
- Pohjois-Pohjanmaan liitto (2018). Ote maakuntakaavojen yhdistelmäkartasta 23.7 2020.
- Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskus (2002). Natura 2000-tietolomake. Särkipära-Löyhtönen-Antinvaara. viitattu 23.7 2020.
- Suomen ympäristökeskus (2008). Suomen luontotyyppien uhanalaisuus osa 2. Luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristö 8, 455 s + liitesivut.
- Suomen ympäristöhallinnon internetsivut. Lintudirektiivin I -liitteen lajit Suomessa. Viitattu 26.7 2020.
- Suomen ympäristökeskus (2016). Suomen lintujen uhanalaisuus 2015., 49s. (*"punainen lista"*).
- Väisänen, R.A., Lammi, E. ja Koskimies, P. (1998). Muuttuva pesimälinnusto. Otava 567s.